

V.V.E. Werkgroep Dagvlinders 2013-11-02

BC Molsbroek Lokeren



Aanwezig: BEKE Katy, BRACKE Koenraad, COUCKUYT Jurgen, CUVELIER Sylvain, DEMOL Roland, HOFFMANN Ortwin, JONCKHEERE Kurt, MAES Boudewijn, MARTENS Marc, PLETINCK Rene, SCHOETERS Fonny, SPRUYTTE Stef, VAN DE KERCKHOVE Omer, VAN DE VELDE Philippe, VAN LANCKER Thomas, VAN MALDEREN Michel, VAN MOORTEGHEM Charlotte, VERHELST Luc, VERMEULEN Tom, WINDEY Raphaël .

Geëxcuseerd: DE PRINS Guido, DE PRINS Willy, DEGRANDE Jori, GARREVOET Theo, HUBRECHTS Sabine, PARMENTIER Laurian, STAELENS Johan, VAN DEN ABEELE Diederik, VANTIEGHEM Pieter, VERVAEKE Jacques.

14u00: Project Dagvlinders Durme- en Scheldegebied 2013

1. Presentatie door Jurgen COUCKUYT

Nog nooit gebeurde er in de streek een gericht onderzoek naar dagvlinders. Met het project wordt beoogd om de dagvlinders meer in de aandacht te brengen in het kader van gerichte inventarisatie op het lokale niveau.

De huidige gegevens van het project worden eerst vergeleken met recente gegevens op Vlaams niveau (Maes et al. 2013) voor *Thymelicus lineola* (Zwartsprietdikkopje), *Polyommatus icarus* (*Polyommatus icarus*) en *Maniola jurtina* (Bruin zandoogje).

Het onafhankelijk project wil in de toekomst de waardevolle informatie van de inventarisatie bundelen in een toekomstige publicatie met de bedoeling om een instrument te worden voor beleid en beheer. Het project brengt ook mensen met dezelfde interesse bijeen op bijeenkomsten en excursies.

Alle soorten binnen het gebied worden tijdens dit project gedetailleerd in kaart gebracht alsook potentiële gebieden en met uiterst diverse activiteiten wordt het publiek gesensibiliseerd voor dagvlinders. Dit wordt geïllustreerd aan de hand van de volgende soorten: *Gonepteryx rhamni* (Citraenvlinder), *Ochlodes sylvanus* (Groot dikkopje), *Aricia agestis* (Bruin blauwtje), *Papilio machaon* (Koninginnenpage), *Vanessa atalanta* (Atalanta) en *Favonius quercus* (Eikenpage), .

Hierbij blijkt ook heel duidelijk de zeer positieve impact op het aantal waarnemingen én waarnemers én die duidelijk hoger liggen dan de resultaten van de voorbije jaren.

Gedurende het voorbije jaar werden drie soorten extra in de kijker gesteld als doelsoort: *Anthocharis cardamines* (Oranjetipje) tijdens de lente, gevolgd door *Aphantopus hyperantus* (Koevinkje) en finale 2^{de} generatie van *Coenonympha pamphilus* (Hooibeestje).

Door het intens zoeken kwamen er ook opmerkelijke waarnemingen en verrassingen: meerdere exemplaren van *Apatura iris* (Grote weerschijnvlinder) nieuw voor de hele regio, het voor het eerst voorkomen van *Coenonympha pamphilus* (Hooibeestje) in de vlinderberm, de Hamputten, die voor de soort werd beheerd sinds 2010, een waarneming en foto van een zwerfende *Issoria lathonia* (Kleine parelmoervlinder) in Sint-Niklaas, massale aantallen rupsen *Inachis io* (Dagpauwoog) in het najaar en niet minder de heropstanding van *A. urticae* (Kleine vos) die daarom het predikaat "dagvlinder van het jaar" kreeg.

Minder goed dit jaar verging het *Lycaena phlaeas* (Kleine vuurvliinder) en *Nymphalis polychloros* die in tegenstelling tot de periode 2009-2012 dit jaar in de regio niet werd waargenomen. Op te volgen!

Een recente nieuwkomer in het Noordwesten van het projectgebied, *Argynnis paphia* (Keizersmantel), is opnieuw waargenomen en gericht beheer is er al gestart.

Qua trekvlinders was het jaar 2013 een mini-uitgave van het, op dat vlak, uitmuntende jaar 2009. *Vanessa cardui* (Distelvlinder) en *Colias croceus* (Oranje luzernevlinder inclusief de f. *helice*) werden er zeer regelmatig gezien.

Een aantal algemenere statistieken van het projectjaar 2013 laten ook het belangrijk gewicht zien ten opzichte van de totale Vlaamse dagvlinder observaties.

Er wordt een warme oproep gelanceerd om opnieuw mee te werken in 2014. Alle vrijwilligers en medewerkers worden voor hun bijdrage bedankt en dan is het genieten bij "2013 in beeld" en tot in 2014!

Een warm applaus bracht het unaniem akkoord om het project in 2014 verder te zetten.

2. Enkele opmerkelijke grafieken uit het project door Sylvain CUVELIER

Veel Atlassen tonen fenologiegrafieken die opgesteld zijn door alle waarnemingen van een soort over veel jaren samen te brengen (voordracht Frits Bink) maar deze vormen geen precies beeld van de reële vliegtijden van een soort in een specifiek jaar.

- De grafiek voor *Ochlodes venatus* (Groot dikkopje) toont duidelijk hoe een specifiek jaar kan afwijken van de gemiddelde fenologie. Hierbij worden de gegevens van 2011 en 2013 vergeleken met de gemiddelde grafiek. Een afwijking qua vliegtijden van minstens één maand kan hierbij worden vastgesteld en beide jaren wijken ook duidelijk af van de gemiddelde fenologie.

- De fenologiegrafiek voor de periode 2009-2013 voor *Colias croceus* (Oranje luzernevlinder) geeft ook de foute indruk dat er in het gebied twee egale generaties zouden optreden. Opnieuw opgelet dus met de interpretatie van dergelijke grafiek: het is nodig om ook de aparte jaren te bekijken.

- Ook interessant is dat, ondanks de uiterst zwakke lente, bij *Aricia agestis* (Bruin blauwtje) de tweede generatie in de zomer snel volgt en zelfs sneller dan gemiddeld maar dat bij *Coenonympha pamphilus* (Hooibeestje) de in de lente opgelopen achterstand qua vliegtijd helemaal niet meer kan worden ingehaald. Wel kon het Hooibeestje nog een mooie zomergeneratie opbouwen.

- Vooraleer de pauze in te gaan, wordt door alle aanwezigen met plezier teruggeblikt naar de grafiek van *Aglais urticae* (Kleine vos) waar de gemiddelde fenologie volledig gelijk loopt met 2013 omwille van het overgrote overwicht van waargenomen vlinders tijdens het voorbije jaar.

15u30: Pauze

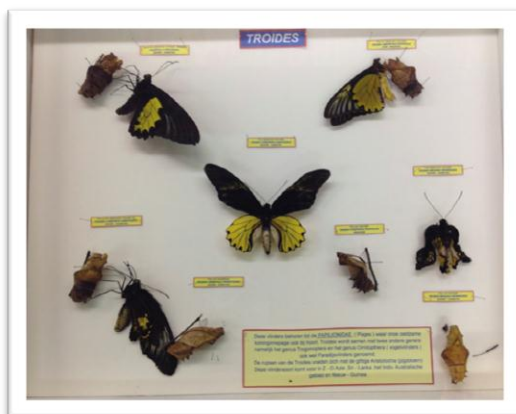
1. Met de resultaten van de Enquête worden een aantal aanpassingen voorgesteld voor de toekomstige vergaderingen.
2. Jullie medewerking wordt gevraagd voor:
 - Ontwerp van **eigen logo** (inzending tot eind 2013)
 - Suggesties **website** (continu)
 - Andere **voorstellen**? Welkom!

16u00: Biodiversiteit bij niet Europese dagvlinders, andere vormen en kleuren

Presentatie door Raphaël WINDEY

Vol, voor velen van ons, herkenbare anekdotes schetst Raphaël eerst hoe hij tot de amateursentomologie kwam. Als kleine jongen is het gestart met het geboeid kijken en zoeken naar al die kleine beestjes in de nabije omgeving, gevolgd door het vinden van enkele bestofte kaders in een antiekzaak. Flinke hulp, zoals veel andere liefhebbers, heeft hij gevonden bij broeder Florus. Een volgende, belangrijke mijlpaal was het ontdekken van talrijke nieuwe exemplaren via correspondentie over de hele wereld. Zo bouwde hij een brede collectie uit waarvan hij een capita selecta van de niet Europese dagvlinders voorstelt.

Hij neemt ons mee op reis doorheen de continenten en hun dagvlinderfamilies. De diversiteit in vorm, vleugelspanwijdte en kleur wordt bij alle families meesterlijk geïllustreerd. Bijna elke vlinder krijgt zijn eigen verhaal. We zien onder andere prachtige soorten *Ornithoptera*, *Troides*, *Delias*, *Idea*, *Caligo*, *Morpho*, *Charaxes*, *Heliconius*, *Acraea*, ... Te veel om op te sommen. Daarom enkele sfeerbeelden:



Alle foto's: Koenraad BRACKE®

Een syllabus door Raphaël gemaakt naar aanleiding van een expositie in Aalst wordt gescand en zal aan de aanwezigen gemaïld worden. Deze syllabus komt ook in de <VVE WG Dagvlinders> Dropbox, meer specifiek in de folder van deze vergadering.

Besluit

1. Verslag van de vergadering:

Zie in <Dagvlinders> op www.phegea.org en in de Dropbox "VVE WG Dagvlinders".

2. Dropbox "VVE Werkgroep Dagvlinders"

- Beschikbaar voor alle leden van de V.V.E. die zich inschrijven voor de VVE Werkgroep Dagvlinders.
- Gebeurt via een email uitnodiging vanwege Sylvain CUVELIER.

3. Volgende activiteiten:

1. Zaterdag 16 of Zondag 17 november 2013 (afhankelijk van de weersomstandigheden): zoektocht eitjes van *Satyrrium w-album* (Iepenpage) in regio Eke.

➔ Email met finale gegevens wordt doorgestuurd op donderdag avond 15 november.

2. Vrijdag 27 december 2013: zoektocht eitjes van *Thecla betulae* (Sleedoornapge) in Kuurne.

➔ Email met finale gegevens wordt doorgestuurd op maandag avond 23 december.

4. Volgende vergaderingen (* = volledige V.V.E.)

- * Vrijdag 6 december 2013 **NALAH** 20u00. *Debat over DNA onderzoek.*
- * Vrijdag 17 januari 2014 in **NALAH** 20u00. *Algemene ledenvergadering en nieuwjaarsreceptie van de V.V.E.*
- Zaterdag 1 februari 2014 in **BC Molsbroek** 13u30. *Vergadering VVE WG Dagvlinders.*
- Zaterdag 1 maart in **NALAH** 13u30. *Vergadering VVE WG Dagvlinders.*

5. Agenda voor de volgende vergadering op 01 februari 2014 in BC Molsbroek:

- Waarnemingen.be door Pieter VANTIEGHEM.
- Fotografie door Wim MELIS.